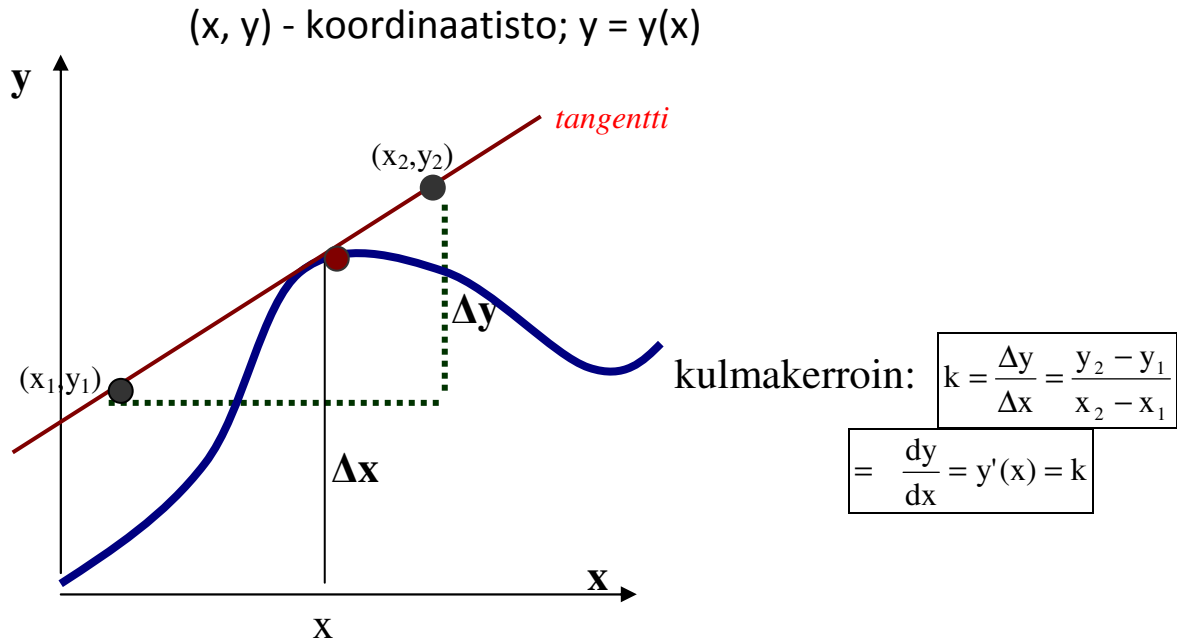

TANGENTTITULKINTA:

- KUVAAJALLE KOHTAAN X PIIRRETYN **TANGENTIN FYSIKAALINEN KUMAKERROIN** ON **KYSYTTY (HETKELLINEN) SUURE** (= funktion $y = y(x)$ derivaatan $y'(x)$ arvo kohdassa x).

1) (t, s)-koordinaatisto $\rightarrow$ **NOPEUS** $v(t)$: $v = \frac{\Delta s}{\Delta t} = \frac{s_2 - s_1}{t_2 - t_1}$

$$(v = \frac{ds}{dt})$$

2) (t, v)-koordinaatisto $\rightarrow$ **KIIHTYVYYS** $a(t)$: $a = \frac{\Delta v}{\Delta t} = \frac{v_2 - v_1}{t_2 - t_1}$

$$(a = \frac{dv}{dt} = \frac{d^2s}{dt^2})$$

3) (t, W)-koordinaatisto $\rightarrow$ **TEHO** $P(t)$: $P = \frac{\Delta W}{\Delta t}$

$$(P = \frac{dW}{dt})$$

4) (t, φ)-koordinaatisto $\rightarrow$ **KULMANOPEUS** $\omega(t)$: $\omega = \frac{\Delta \varphi}{\Delta t}$

$$(\omega = \frac{d\varphi}{dt})$$

5) (t, ω)-koordinaatisto $\rightarrow$ **KULMAKIIHTYVYYS** $\alpha(t)$: $\alpha = \frac{\Delta \omega}{\Delta t}$

$$(\alpha = \frac{d\omega}{dt})$$

6) (t,I)-koordinaatisto → **SÄHKÖVIRTA** I(t): $I = \frac{\Delta Q}{\Delta t}$

$$(I = \frac{dQ}{dt})$$

7) (t,Φ)-koordinaatisto → **INDUKTIOJÄNNITE** e(t): $e = -\frac{\Delta \Phi}{\Delta t}$

$$(e = -\frac{d\Phi}{dt}),$$

käämille: $e = -N \frac{\Delta \Phi}{\Delta t}$ ($e = -N \frac{d\Phi}{dt}$)

8) (t,I)-koordinaatisto → **INDUKTIOJÄNNITE** e(t): $e = -L \frac{\Delta I}{\Delta t}$

$$(e = -L \frac{\Delta \Phi}{\Delta t})$$

KÄÄMIN PÄIDEN VÄLINEN JÄNNITE: $e = RI + L \frac{\Delta I}{\Delta t}$

9) (t,N)-koordinaatisto → **AKTIIVISUUS:** A(t): $A = -\frac{\Delta N}{\Delta t}$

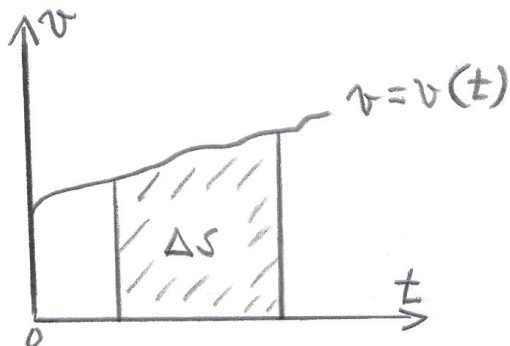
$$(A = -\frac{dN}{dt})$$

PINTA-ALATULKINTA:

- KUVAAJAN JA VAAKA-AKSELIN RAJOITTAMAN **FYSIKAALINEN PINTA-ALA ON KYSYTTY SUURE** tietyllä välillä

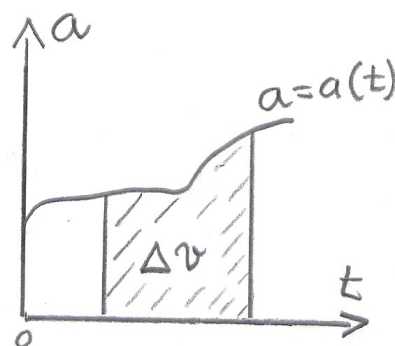
(= funktion $y = y(x)$ integraali annetulla välillä; $A = \int_a^b y(x) dx$)

1) (t,v)-koordinaatistossa: **matka s**
(t = aika, v = nopeus)

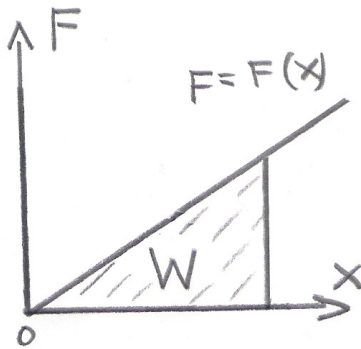
$$\Delta s = v \cdot \Delta t$$

2) (t,a)-koordinaatistossa: **nopeus v**
(t = aika, a = kiihtyvyys)

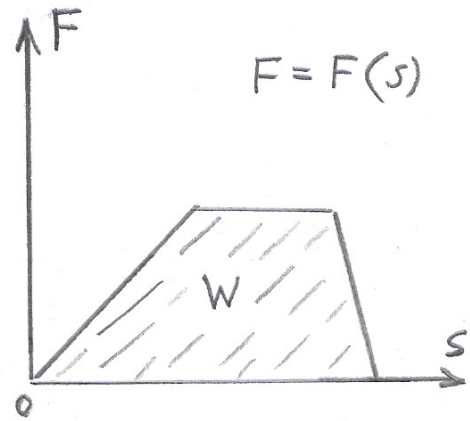
$$\Delta v = a \cdot \Delta t$$

- 3) **(x,F)**-koordinaatistossa: **työ W, energia E**
(x = jousen venymä, F = voima)

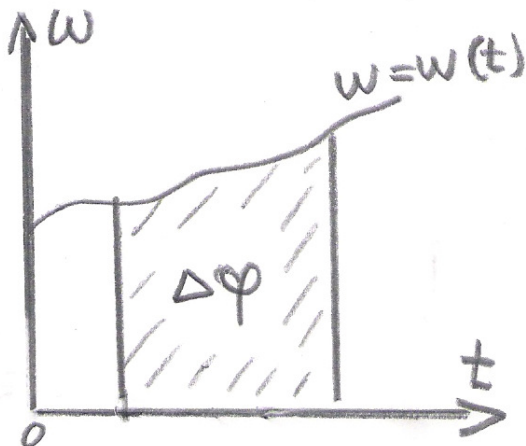
Jousivoiman tekemä työ
= jousen potentiaalienergia
 $W = E_p = \frac{1}{2}kx^2$

- 4) **(s,F)**-koordinaatistossa: **työ W, energia E**
(s = matka, F = voima)

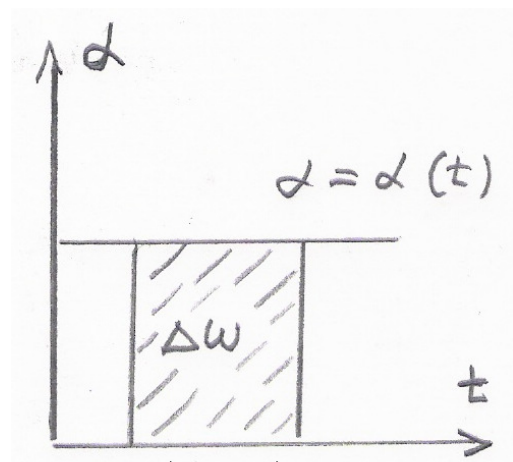
$$W = Fs$$

- 5) **(t,ω)**-koordinaatistossa: **kiertymä Δφ**
(t = aika, ω = kulmanopeus)

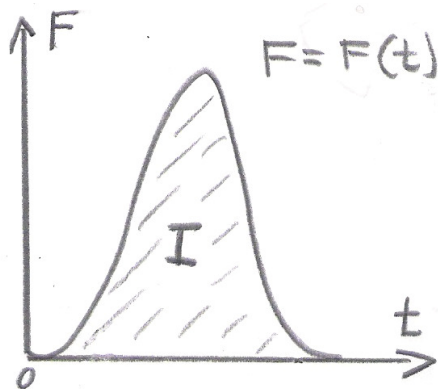
$$\Delta\phi = \omega \cdot \Delta t$$

- 6) **(t,α)**-koordinaatistossa: **kulmanopeus ω**
(t = aika, α = kulmakiihtyvyyys)

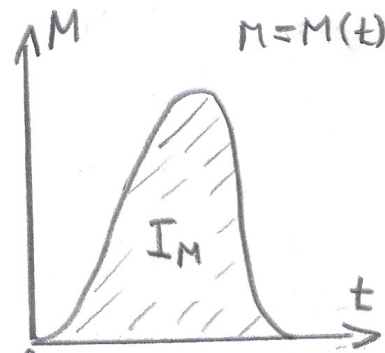
$$\Delta\omega = \alpha \cdot \Delta t$$

- 7) **(t,F)**-koordinaatistossa: **impulssi I**
(t = aika, F = voima)

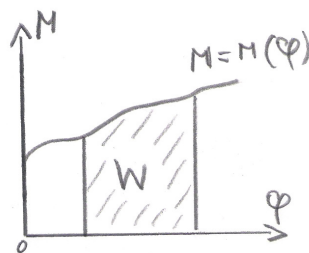
$$I = F \cdot \Delta t$$

- 8) **(t,M)**-koordinaatistossa:
impulssimomentti I_M
(t = aika, M = momentti)

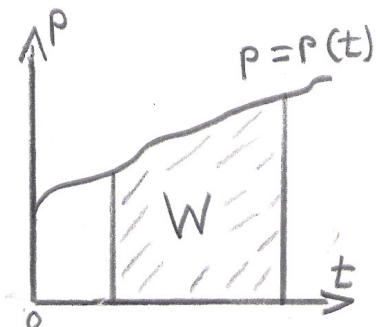

$$I_M = M \cdot \Delta t$$

- 9) (φ, M) -koordinaatistossa:
Momentin tekemä työ: $W = M \cdot \Delta\varphi$
 (φ = kiertokulma, M = momentti)

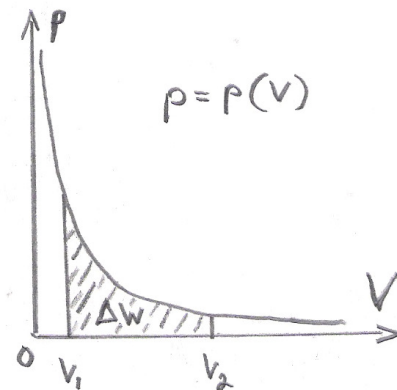

- 10) (t, P) -koordinaatistossa: **työ W**
 (t = aika, P = teho)

$$W = Pt$$

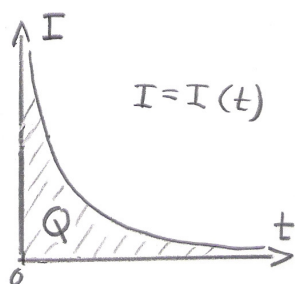
- 11) (V, p) -koordinaatistossa: **työ W**
 (V = tilavuus, p = paine)

Kaasun laajenemistyö:
 $\Delta W = p \cdot \Delta V = p(V_2 - V_1)$

$$\text{eli } W = \int_{V_1}^{V_2} p \cdot dV$$

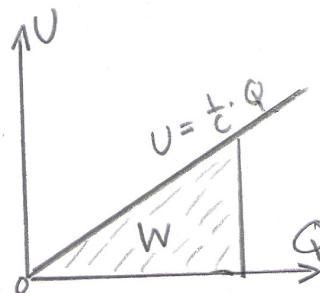
- 12) (t, I) -koordinaatistossa: **sähkövaraus Q**
 (t = aika, I = sähkövirta)

$$Q = It$$

$$\text{eli } Q = \int_{t_1}^{t_2} Idt$$

- 13) (Q, U) -koordinaatistossa: **työ W, energia E_C**
 (Q = sähkövaraus, U = jännite)

Kondensaattorin varaustyö
 = sähkökentän energia

$$W = E_C = \frac{1}{2}QU$$

- 14) (U, Q) -koordinaatistossa: **työ W, energia E_C**
 (U = jännite, Q = sähkövaraus)
 $W = E_C = \frac{1}{2}QU$
 $Q = CU$

